

Radnóti Miklós költészetében, ItK 1960.). Ami az antikvitást illeti, időt és energiát nem kímélve minden lehetőséget megragadott annak érdekében, hogy antológiákban és gyűjteményes kötetekben közkinccsé tegye a római irodalom klasszikus műveit. Ezt a célt szolgálták Horatius, Ovidius, Pseudo-Vergilius, Avianus verseit, valamint Sallustius kisonográfiaját (*Catilina összeesküvése* a „Lakoma” c. kötetben, 1974.) és Seneca moralizáló írásait (*Erkölcsi levelek*, 1975.) filológiai hűséggel és választékos stílussal tolmácsolott munkái.

Magyar irodalmi fordításai nemcsak sokoldalúságáról vallottak, de mintegy fel is rajzolták leendő szakterületének határvonalait is. A keretül szolgáló Árpád-kori literatúrából az István királynak tulajdonított *Intelmeket* és a három István-legendát (*Legenda maior*, *Legenda minor* és a Hartvik-féle életrajz az „István király emlékezete” c. kötetben, 1972.) fordította le, míg a Hunyadiak korának humanista poéziséből Janus Pannoniust választotta magának (Janus Pannonius munkái, 1972., mintegy száz epigrammát szólaltatva meg először magyarul).

Római irodalom és magyar középkor: látszólag egymástól távol eső témakörök, mégis oly harmonikus egységgé rendeződtek munkásságában, hogy végül is rávezették a középkori magyar művelődéstörténet kutatására. Ennek a magas tudományos felkészültséget megkövetelő studiumnak feladataihoz senki sem nőtt fel jobban a fiatal nemzedék tagjai közül, mint a kitűnő latinista, filológiaiul iskolázott irodalomtörténész-esztéta Kurcz Ágnes.

Élete utolsó éveiben kandidátusi disszertáció formájában összefoglalta kutatásainak eredményeit (sikeres megvédésére már csak a kórház falai között kerülhetett sor). Dolgozata egy kevésbé kutatott forrásterület feltárására tette meg az első lépéseket, vizsgálat alá vette a magyarországi lovagi kultúra kérdéseit a XIII–XIV. században. Meggyőzően bizonyította, hogy krónikáinkból, egyes legendákból, de legfőképpen a kancelláriai oklevelek ideológiai részéből (vagy a kancelláriai mintára készült magánoklevelekből) széles skálán kielemezhető a vizsgált korszakban propagált nemesi-lovagi eszmények értékrendszere.

Sajnos, Kurcz Ágnesnek ez a könyve, mint annyi sok más tanulmánya már csak postumus műveinek számát fogja szaporítani. Minél többször fogunk találkozni nevével, annál jobban fog mindannyiunknak hiányozni.

V. Kovács Sándor

Ján Čaplovič

(1904–1976)

Az egykori liceumi könyvtár őre volt Pozsonyban. Szobájában maga fogadta a kutatókat, a magyar vendégeket jószóval és értékes tanácsokkal látta el. Felhívta a figyelmet a régebben ott rejtőző Döbrentei-hagyatéokra, az Institoris-Mossóczy-levelezésgyűjteményre, magyar vonatkozású kéziratokra. Tökéletesen beszélt magaarul, figyelemmel kísérte a magyar szakirodalmat. S mindig szívesen jött Budapestre, kutatni, nézetet cserélni. Elismeréssel emlegette az Intézet reneszánsz-csoportjának tevékenységét, részt vett konferenciáikon.

Pedig a szlovák értelmiségnek még abba a nemzedékébe tartozott, amely politikailag és nemzetiségpolitikailag szembenállt a magyar vezetőréteggel, s még az államfordulat után is e vezető réteg magatartását általánosította az egész magyarságra. Ján Čaplovič élete jelentős részében volt „gyakorló” politikus, újságíró, a londoni emigráns kormány tagjaként várta a II. világháború végét. Am az idők folyamán egyre differenciáltabban látta a szlovák—magyar múlt problémáját, s azok közé számított, akik szóval és tettel hirdették: a magyar művelődés ismerete nélkül aligha lehet megrajzolni a szlovák művelődés múltját. Čaplovič tudományos érdeklődését a régi szlovák irodalom mondhatta a magáénak. 1927-ben készült disszertációja (*K začiatkom literárneho života na Slovensku: Az irodalmi élet kezdeteihez Szlovákiában*) megalapozta későbbi tevékenységét. 1953-ban módszertanilag és anyagában egyaránt fontos könyvet adott ki: *O štúdiu staršej literatúry slovenskej* (A régebbi szlovák irodalom tanulmányozásáról). Különösen könyvészeti és könyvtörténeti munkásságában érvényesítette meggyőződését: a szlovák kultúra a magyarral való állandó érintkezés során alakult. Ennek jegyében fedezett föl egy kis könyvecskét, amely 18 szlovák kuruc tárgyú költeményt tartalmazott. A szlovákiai „RMNy”, élete fő műve kiadásának első kötetét érthette csak meg (*Bibliografia tlačí vydaných na Slovensku do roku 1700*), de a második kötetet is sikerült befejeznie, már csak a mutatók egy része hiányzik. E két kötet közös hagyományaink feldolgozásában ad nélkülözhetetlen segítséget. Szorgos búvárkodásának gyümölcse a nemrég magyarul közreadott dolgozata: *Huszár Gál három ismeretlen műve*. (Magyar Könyvszemle 1972. 180–192.)

Čaplovič a szerény, hatalmas tudású, de e tudást szemérmesen rejtgető, anekdotákba burkoló kutatók fajtájából való volt. Benne a szlovák—magyar kapcsolatok kiváló ismerőjét, közös múltunk számos értékes emlékének föltáróját veszítettük el.

Fried István

A kiadásért felel az Akadémiai Kiadó igazgatója
Műszaki szerkesztő: Agócs András
A kézirat nyomdába érkezett: 1976. IV. 21. — Terjedelem: 11,55 (A/5) fv
76.3088 Akadémiai Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Bernát György

Krónika

A hetvenöt esztendő's Barta János köszöntése (<i>Németh G. Béla</i>)	558
Nemzetközi Rákóczi-konferencia (<i>Ladányi Sándor</i>)	559
Angyal Endre (1915—1976) (<i>Sziklay László</i>)	561
Kovács Endre (1918—1976) (<i>Veres András</i>)	562
Kurcz Ágnes (1937—1976) (<i>V. Kovács Sándor</i>)	562
Ján Čaplovič (1904—1976) (<i>Fried István</i>)	563

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Сабольчи, М.</i> : Анархо-гротеск в раннем творчестве Аттилы Йожефа	433
<i>Чаплар, Ф.</i> : Лайош Кашшак — «Жизнь одного человека»	445

Юбилей

<i>Хопп, Л.</i> : Ракоци и Микеш до эмиграции в Трущию	462
<i>Рожжа, Д.</i> : Об иконографии Ференца Ракоци II	479

Анализ художественного произведения

<i>Надь С., П.</i> : Фридеш Каринти — «Танец на канате»	485
---	-----

Документация

<i>Корон, А.</i> : Венгерская переписка Юстуса Липсиуса и одно неизданное письмо Петера Реваи к Липсиусу	490
<i>Сепешши, Т.</i> : Неизвестное письмо Бешшеней в свете одного документа	497
<i>Петерффи, И.</i> : Три письма Адама Хорвата Палоци к Миклошу Янковичу	500
<i>Ланг, Й.</i> : Документы к истории второго брака Йокаи	505
<i>Гал, И.</i> : Антимилитаристские произведения Бабича	520

Обзор

Дежё Пайш: Языковые памятники древней венгерской религии (<i>П. Хайду</i>)	534
Rapporti Veneto-Ungheresi all'epoca del Rinascimento (<i>С. О. Барлаи</i>)	536
Шандор Фекете: Размышления о празднествах (<i>Имре, Л.</i>)	541
В Париже Ади и Бёлёни. — Имре Роботош: Подлинное лицо Чински (<i>Х. Лёринци</i>)	543
Эдгар Балог: Дунайский диалог (<i>Ч. Д. Кишиш</i>)	546

Хроника

SOMMAIRE

- Szabolcsi, M.*: L'élément anarcho-grotesque chez le jeune Attila József 433
Csaplár, F.: Lajos Kassák: Egy ember élete (La vie d'un homme) 445

Anniversaires

- Hopp, L.*: Rákóczi et Mikes avant l'émigration de Turquie 462
Rózsa, Gy.: A l'iconographie de François II Rákóczi 479

Analyse d'oeuvre

- Nagy Sz., P.*: Frigyes Karinthy: Kötéltánc (Danse sur la corde) 485

Documents

- Coron, A.*: La correspondance de Juste-Lipse avec les Hongrois et une lettre inédite de Péter Révay à Lipse 490
Szepessy, T.: Une lettre inconnue de Bessenyei sous le jour d'un document inexploité 497
Péterffy, I.: Trois lettres d'Ádám Pálóczi Horváth à Miklós Jankovich 500
Láng, J.: Documents à l'histoire du second mariage de Jókai 505
Gál, I.: Des écrits sur la paix de Babits 520

Revue

- Dezső Pais: A magyar ősvallás nyelvi emlékeiből (Des souvenirs linguistiques de l'ancienne religion hongroise) (*Hajdú, P.*) 534
Rapporti Veneto—Ungheresi all'epoca del Rinascimento (*Barlay, Ö. Sz.*) 536
Sándor Fekete: Számadás az ünnepről (Compte rendu sur la fête) (*Imre, L.*) 541
Ády és Bölöni Párizsában. (Dans le Paris d'Ády et de Bölöni.) — Imre Robotos: Az igazi Csinszka. (La vraie Csinszka.) (*Lőrinczy, H.*) 543
Edgár Balogh: Duna-völgyi párbeszéd. (Dialogue dans la vallée du Danube.) (*Kiss Gy., Cs.*) 546

Chronique

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben, és a POSTA KÖZPONTI HÍRLAPIRODÁNÁL (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 66,-Ft. Egyes példányok beszerezhetőek az 1055 Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 76. sz. alatti hírlapboltban.

Előfizethető és példányként megvásárolható:

az AKADÉMIAI KIADÓ-nál, 1363 Budapest V., Alkotmány utca 21. Telefon: 111-010.

Pénzforgalmi jelzőszám: 215-11488, és

az AKADÉMIAI KÖNYVESBOLT-ban, 1368 Budapest V., Váci utca 22. Telefon: 185-680